

Bir Ankara Fotoğrafçısı: Osman Darcan

A Photographer From Ankara: Osman Darcan

Gülseren MUNGAN YAVUZZTÜRK

Araştırmaçı-Yazar
gmyavuzturk@yahoo.com

Öz

Çalışmada, Ankara fotoğrafhaneleri tarihinin önemli isimlerinden Foto Osman Darcan tanıtılmaktadır. İstanbul'da tanıştığı ünlü Avusturyalı fotoğrafçı Othmar Pferschy'nin izinden giderek değerli işlere imzasını atan Darcan, aktüalite fotoğrafçısı ve film operatörü olarak görev yaptığı Matbuat Umum Müdürlüğü Foto Film Merkezi'nden ayrıldıktan sonra, 1943'te Ankara Devlet Konservatuvarı Tatbikat Sahnesi'nde sahne fotoğrafları çekmeye başlamış; bu görevi, Devlet Tiyatrosu fotoğrafçısı olarak yaşamının sonuna kadar sürdürmüştür. Aynı zamanda Anafartalar Caddesi'nde açtığı stüdyoda, Ankara'nın önde gelen seçkin kişileriyle tanınmış sanatçıları görüntüleyen usta fotoğrafçı, tüm bu çalışmalar boyunca çektiği hayranlık uyandıran karelerle, meslekteki yetkinliğini sanatkarlık düzeyine ulaştırmayı başarmıştır.

Anahtar sözcükler: Ankara, Fotoğrafçılık tarihi, Fotoğrafhaneler, Osman Darcan, Othmar Pferschy

Abstract

This work introduces Osman Darcan, an important name in the history of Ankara photography studios. Darcan followed in the footsteps of famous Austrian photographer Othmar Pferschy, whom he met in Istanbul, to go on to create his own valuable work. On leaving the Public Press Authority Photo Film Center, where he worked as a newsreel photographer and film operator, in 1943 he began taking photographs at the Tatbikat Theater at the Ankara State Conservatoire, where he continued as the photographer for the State Theater until the end of his life. At the same time, this master photographer took the pictures of a select coterie of Ankara's leading individuals and well-known performers at a studio he opened on Anafartalar Caddesi. In both these roles, his photographs evoke admiration thanks to Darcan's professional abilities and level of artistry.

Keywords: Ankara, History of photography, Photography studios, Osman Darcan, Othmar Pferschy

Ankara'nın İlk Fotoğrafçıları

Fotoğrafçılık, diğer Anadolu kentlerinde olduğu gibi Ankara'da da başlangıçta Hristiyan azınlıkça benimsenmiş bir meslek olarak toplum hayatına katılmıştı. Osmanlı dönemi Şark Ticaret Yıllıkları'nda, Ankara'da faaliyet gösteren ilk fotoğrafçılar olarak Antranik Djevahirdjian ve M. Moughamian'ın adlarına rastlarız (Cervati, 1910, s.1415; Cervati, 1921, s. 1410).

Yirminci yüzyıl başlarında Ankara'daki yerli Müslüman halkın, fotoğrafçılık mesleğine, fotoğrafhanelere ve fotoğrafa uzak durmasında, kuşkusuz İslamiyetin "tasvir" konusunda getirdiği yasaklamalar etkili olmuştur. Zaman geçip belki biraz kanıksama sonucu fotoğraflar, aile büyüklerinin ciddi görüntüleri biçiminde Ankara'daki Müslüman evlerinin duvarlarında tek tük görülmeye başladığında bile "fotoğraf", bu kentin insanları için varlığı hiç de tekin

olmayan, kuşkulu bir günah nesnesi olmayı sürdürecektir. Nitekim Vehbi Koç, çocukluk yıllarının Ankara'sında, evlerde namaz kılınırken odadaki bütün resimlerin üstünün örtüldüğünü, ya da namaz kılmak için içinde resim bulunmayan bir odanın seçildiğini anlatmaktadır (Koç, 1973, s. 11).

Ankara'nın ilk Müslüman Türk fotoğrafçıların adlarına, Kurtuluş Savaşı yıllarının Ankara gazetelerinde rastlıyoruz. Hakimiyet-i Milliye ve Anadolu'da Yenigün gazetelerinin sayfalarında, Mehmet Adil Bey'in Zafer Fotoğrafhanesi'yle İsmail Remzi Bey'in (Tezel) Hilal Fotoğrafhanesi'nin ilanları yayınlanmaktadır (Zafer Fotoğrafhanesine..., 1921, s. 2; Hilal..., 1921, s. 2) Ankara, artık fotoğraflara ve fotoğrafçılara alışmaya başlamıştır.

Erken Cumhuriyet Dönemi ve sonrasında, hızlı bir gelişim sürecine giren başkent Ankara'da, kalabalıklaşan nüfusla birlikte fotoğrafhanelerin sayısı da artar. İstanbul ve İzmir'deki stüdyolarını, Ankara'ya taşıyan yeni meslektaşların katılımıyla daha da çoğalacaklardır. 1950 yılı Ankara Telefon Rehberi'nde on dokuz fotoğrafçının yer aldığını görüyoruz (s. 303).

Tüm bir kenti, toplumsal yaşamı, insanları ve yapılarıyla görüntüleyerek ortaya, cam negatifler ve plaka filmlere yazılmış görsel bir tarih koyan eski Ankara fotoğrafçıları arasında, mesleki başarıları ve renkli kişilikleriyle zamana direnen unutulmazlar arasına girenlerin sayısı çok fazla değildir. Ankara'da fotoğrafçılığın kırklı ve altmışlı yıllar arasındaki tarihine damgasını vurmuş önemli bir fotoğraf sanatçısı olan Osman Darcan, bu özellikleri kendinde fazlasıyla taşımaktadır.

Osman Darcan'ın Çocukluğu ve Fotoğrafçılığa İlgisi

Eski Ankara Fotoğrafçıları tarihinin en özgün isimlerinden biri olan sanatçımız, başarılı bir diplomat babanın oğlu olarak 1909'da, Paris'te dünyaya gelmiştir. İsviçre-Zürich doğumlu annesi Anna ile İskeçe eşrafından bir ailenin oğlu olan, babası İbrahim Mehmet Bey, Almanya/Heidelberg'de tanışıp evlenmişlerdir. Mutlu bir beraberlikleri vardır; ancak, İbrahim Bey'in görevi nedeniyle ailece Yunanistan'da buldukları sırada, Birinci Dünya Savaşı'nın patlak vermesi, yaşamlarında büyük sorunlara yol açar. Diplomat baba, gelişen birtakım tatsız olaylar sonucu, Yunanlılar tarafından tutuklanır. Ailenin geçimini, Almanca dersleri vermeye başlayan anne üstlenecektir. Osman Darcan'ın fotoğrafçılık mesleğiyle ilk

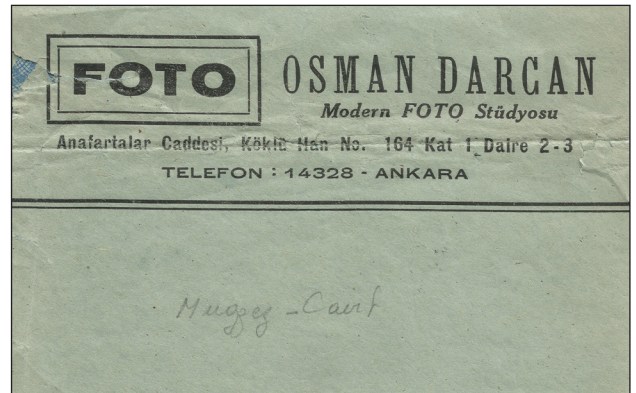
tanışması, işte tam bu döneme rastlar. Henüz çok küçük yaşta olmasına karşın, az da olsa ailesinin geçimine katkıda bulunmak için, okuldan arta kalan zamanlarında, Yunanlı fotoğrafçı Koça Efendi'nin yanında çalışmaya başlar (Ak, 2001, s. 113).

Ne var ki bu zorlu günler aşılacaktır. Cumhuriyet'in ilanından sonra Mustafa Kemal'in gayretleriyle Yunanlıların elinden kurtarılan İbrahim Bey, esir değişimiyle Samsun'a getirilir, ailece vatanlarına kavuşurlar. Artık zor zamanlar geride kalmıştır.

Profesyonel Fotoğrafçılığa İlk Adımları ve Ustalığa Geçiş

Koça Efendi'nin yanına çıracak girdiği günlerden sonraki yıllarda, fotoğrafçılık konusunda edindiği yeni bilgi ve deneyimlerle mesleki gelişimini sürdüren genç fotoğrafçı Osman, babası İbrahim Bey'in Ankara'da Hariciye Vekâleti'nde görevli olduğu 1925-1929 yıllarında, birkaç arkadaşıyla birlikte ilk fotoğrafhanesini açarak profesyonel anlamda fotoğrafçılığa başlar (Şekil 1).

Darcan'ın fotoğrafçılıktaki yetkinliğini besleyen önemli bir kaynak, askerlik görevini yerine getirdiği yıllarda İstanbul'da tanıştığı değerli fotoğrafçı Othmar Pferschy'dir. Foto Osman Darcan imzasıyla otuzlu ve kırklı yılların *Radyo ve 7 Gün* dergilerinde yayınlanmış kent ve doğa fotoğraflarında, Avusturyalı ustadan esinler taşıyan pek çok kareye rastlıyoruz. Ancak Pferschy'nin Darcan'a asıl kazandırdığı, portre fotoğrafçılığındaki bilgi ve becerisidir denebilir. Nitekim öğrencisinin kendini aşan üstün başarısını kabul eden Othmar, Osman Darcan için, "Beni portrecilikte tek geçen öğrencim..." (Ak, 2001, s. 113) diyecektir.

Şekil 1. Osman Darcan Modern Foto Stüdyosu'nun firma antetli zarfı.

Kaynak: Gülseren Mungan Yavuztürk Arşivi

Matbuat Umum Müdürlüğü'ndeki Yılları

Uzun bir zaman Matbuat Umum Müdürlüğü Foto Film Merkezi'nde aktüalite fotoğrafçısı ve film operatörü olarak çalışan Osman Darcan, adı geçen umum müdürlüğün 1941'de yayınlanmaya başladığı Radyo dergisinde de görev almış (Şekil 2), kırklı yıllar boyunca derginin yayınladığı haber ve roportajlar için fotoğraflar çekmiştir (Foto Osman Darcan, 1942, s. 14). Radyo'nun bazı sayılarının ön ve arka kapaklarında gördüğümüz Ankara fotoğraflarının önemli bir kısmı, derginin önde gelen fotoğrafçısı Osman Darcan tarafından çekilmiştir.

Ankara'da Çevrilen İlk Türk Filmi: "Kaderin Mahkumları"

Osman Darcan'ın film operatörlüğü, Matbuat Umum Müdürlüğü Foto Film Merkezi adına çektiği aktüalite filmleriyle sınırlı kalmayacaktır. İleriki yıllarda, Ankara'da çekilen ilk Türk filmi olan *Kaderin Mahkumları*'nın (Şekil 3) operatörlüğünü de üstlenir (Ankara'da..., 1953, s. 8). Başkentte yeni kurulan *Cezayirli Film*'in yapımıcılığında gerçekleştirilen filmi, şirketin kurucusu Vedii Cezayirli, Ekmel Hürol'la birlikte yönetmiştir. Gönül Bayhan hariç

Şekil 2. Foto Osman Darcan'ın Radyo dergisindeki tanıtımı.
Kaynak: Radyo, 15 Kasım 1942, s.14.

filmde rol alan sanatçıların tümü, Devlet Tiyatrosu kadrosundan seçilmiştir. Bütünüyle Ankara'da çekilen filmde, içine aşkın karıştığı bir kaçakçılık öyküsü anlatılıyordur (Filmler..., 1953, s. 6).

Sinema dergilerince, "denemeden ileri gidememiş" bir yapım olarak nitelendirilen (Haftanın Yerli Filmleri, 1954, s. 3) *Kaderin Mahkumları* filminin kalitesini, Osman Darcan'ın güzelliği yakalamaktaki usta kamerası yükseltmektedir:

Eserde baş kadın rolünü *Kanlı Feryad* adlı filmde de seyretmiş olduğumuz Gönül Bayhan oynamaktadır. Bu yeni filmde tecrübeli sanatkar arkadaşları yanında ilk filminden çok daha muvaffak olan genç yıldızın bu muvaffakiyetinde, filmin operatörlüğünü yapan Osman Darcan'ın rolü vardır demek, sanırız hiç de yanlış olmayacaktır. Darcan, tespit ettiği güzel fotoğraflarla yalnız filmin kalitesini yükseltmekle kalmamış, Gönül Bayhan'ın güzelliğini göstermesi imkânını da hazırlamıştır. (M. B., 1953, s. 6)

Şekil 3. Tümü Ankara'da çekilmiş ilk Türk filmi olan *Kaderin Mahkumları* filminin çekimi sırasında, (soldan sağa) Vedii Cezayirli, Osman Darcan, Ekmel Hürol ve Tekin Akmansoy.
Kaynak: Gülseren Mungan Yavuztürk Arşivi

Devlet Tiyatrosu Fotoğrafçısı olarak Başarıları

İşinde gösterdiği özen ve ona kattığı estetik değer, Foto Osman Darcan'a büyük başarı ve ün kazandırmıştır. Kırklı yıllar boyunca fotoğrafçılık ve sinema alanlarında çok yönlü çalışmalar gerçekleştiren değerli sanatçı, 1943'te Ankara Devlet Konservatuvarı Tatbikat Sahnesi temsillerinin sahne fotoğraflarını çekmeye başlar. Sonraki yıllarda Devlet Tiyatrosu'nda devam edecek olan bu görevi, yaşamını yitirdiği 1963 yılına kadar, üstün sanat anlayışının yön verdiği büyük bir özenle sürdürecektir (Şekil 4 ve Şekil 5).

Onun tiyatro fotoğrafçılığındaki benzersiz çalışmalarına yakından tanık olan Cüneyt Gökçer, sanatkarın ölümü üzerine kaleme aldığı yazıda, Darcan'ın ürünlerindeki sanatsal değere dikkat çekiyordur:

O'nu Devlet Konservatuvarı temsillerinin ilk resimlerini çekmeye geldiği zaman tanıdım. Prof. Ebert'le beraber

fotoğraf makinasının başında uzun uzun durur, ışıkları yeniden ayarlar, oyunculara poz verirdi. Doğrusunu söylemek gerekirse, makinanın karşısında bu kadar uzun zaman beklemek sanatçıları sıkardı. Fakat onun çektiği resimleri görünce, Osman'ın titizliğinin nedeni, kendiliğinden ortaya çıktı. O bir fotoğrafçı değil, gerçek bir sanatçı idi (Gökçer, 1963, s. 1).

Gökçer, Osman Darcan'ın Devlet Tiyatrosu'nda çektiği sahne fotoğraflarındaki teknik ve estetik yetkinliğin, tiyatronun Avrupa turneleri sırasında büyük hayranlık topladığını belirtir.

Üstadın, 1959'da Avusturya Bregenz Tiyatro Festivali kapsamında düzenlenen, *Fotoğraflarla Türk Devlet Tiyatrosu* sergisinde yer alan sahne görüntüleri, yabancı sanatkarlar, gazeteciler ve tiyatro eleştirmenlerinden oluşan seçkin bir topluluk tarafından ilgiyle incelenmiş, oyunların estetik özelliklerini objektife geçirmedeki

Şekil 4. 1960-1961 Sezonu Devlet Tiyatrosu'nda sahnelenen Clarence Day'in *Baba Evinde Hayat* oyunundan bir sahne; (soldan sağa) Yıldırım Önal, Nedret Güvenç ve diğer oyuncular, Foto Osman Darcan.

Kaynak: Gülseren Mungan Yavuztürk Arşivi

Şekil 5. 1960-1961 Sezonu Devlet Tiyatrosu'nda sahnelenen Fernando Arrabal'ın *Cephede Piknik* oyunundan bir sahne; (soldan sağa) Bozkurt Kuruç, Şeref Gürsoy, Macide Tanır ve Şahap Akalın, Foto Osman Darcan.

Kaynak: Gülseren Mungan Yavuztürk Arşivi

başarısı, her türlü övgüye değer bulunmuştur (Ay, 1959, ss. 40-47).

Darcan, imzasını koyduğu sahne fotoğraflarında, oyunda işlenen ruhsal durumları görüntü diline aktarmadaki başarısıyla da dikkat çeker. Örneğin 1956-1957 Sezonu'nda, Ankara Büyük Tiyatro'da sergilenen Henrik İbsen'in *Nora, Bir Bebek Evi* oyunundaki ünlü "Ateşe teşekkür ederim" sahnesinin görüntülendiği karede (Şekil 6), Doktor Rank rolündeki Yıldırım Önal ve dile getirilmemiş bir aşkla bağlandığı Nora'yı canlandıran Macide Tanır'ın bakışlarıyla kurulmuş duygun atmosfer, adeta görsel bir şölen niteliindedir. "Mesleğini çok seven titiz fotoğrafçı" Osman Darcan'ın çektiği bu etkileyici fotoğraf, anılardan öğrendiğimize göre, yaşadığı sürece Macide Hanım'ın salonunun duvarını süslemiştir (Tanır, 2001, ss. 126-128).

Köklü Han'daki Stüdyoda Çekilen Eşsiz Portreler

Mesleki çalışmalarını geniş bir alanda yürütmeyi seven Darcan, 1947 senesinde Anafartalar Caddesi 164 numara da açtığı fotoğrafhanede stüdyo çekimleri yapmaya başlar (Ak, 2001, s. 113). Eski Ankara fotoğrafçıları hakkında önemli tanıklıkları olan Sayın Metin Akçakın'ın verdiği bilgiye göre, Bir zamanlar Köklü Han'daki *Modern Foto Stüdyosu*'nda Osman Darcan'ın objektifi karşısına geçebilmek, bir ayrıcalık kabul ediliyordu (Metin Akçakın, kişisel iletişim, 20 Mayıs 2000) Fotoğrafını çekeceği kişiler konusunda seçici davrandığı herkesce bilinen bu değerli sanatkar, meslek yaşamı boyunca; önde gelen devlet adalarını görüntülemiş; tiyatro, opera, bale ve edebiyat dünyamızın ünlü sanatçıları içerir seçkin bir müşteri portföyüne (Şekil 7, Şekil 8 ve Şekil 9) sahip olmuştur (Yavuztürk, 2004. s. 62).

"Nora" (H.İbsen) – Yıldırım Önal ile, ünlü "Ateşe teşekkür ederim" sahnesi (1956-57).

Şekil 6. Henrik İbsen'in *Nora, Bir Bebek Evi* oyunundaki "Ateşe teşekkür ederim." sahnesinde Macide Tanır ve Yıldırım Önal, Foto Osman Darcan.

Kaynak: Tanır, 2001, s. 127.

Darcan, özenle düzenlediği stüdyosu'nda pek çok sanatçıyı, kariyerlerinin kilometre taşlarını oluşturan rollerdeki kostümleriyle görüntüler. Öncü opera sanatçılarımızdan Saadet İkesus Alp (Şekil 10), ülkemizin ilk *Carmen*'i olarak örtüdüğü şal ve saçlarına iliştiirdiği çiçekle Foto Osman damgalı siyah-beyaz bir karede gülümserken profesyonel sanatçı kimliğinde ilk kez Shakespeare'in "On İkinci Gece"sinde sahneye çıkan Yıldız Kenter, oyundaki *Olivia* kostümüyle ilk stüdyo pozlarını, Osman Darcan'ın objektifi karşısında vermiştir. (Gürün, 2015, ss. 47-48)

1953'te yayınladığı *Sanatkârlar Dünyası* adlı kitabında, Türkiye'deki tiyatro, opera ve orkestra dünyasından zengin bir mozaik sunan Sadi Günel (s. 491), kitapta yer alan yüzlerce sanatçı, sanat eğitmeni ve sahne eseri fotoğrafından pek çoğunun Osman Darcan tarafından çekildiğini belirtir.

Şekil 7. Tiyatro sanatçısı Cüneyt Gökçer, 27 Mart 1951, Foto Osman Darcan.

Kaynak: Gülseren Mungan Yavuztürk Arşivi

Şekil 8. Tiyatro sanatçısı Handan Uran, Foto Osman Darcan.

Kaynak: Gülseren Mungan Yavuztürk Arşivi

Şekil 9. Tiyatro sanatçısı Saim Alpago, Foto Osman Darcan.
Kaynak: Gülseren Mungan Yavuztürk Arşivi

Foto Rıdvan stüdyosu eski sahiplerinden Metin Akçakın, Osman Darcan'ın meslek yaşamında kendine özgü bazı kurallar uyguladığını anımsamaktadır. Örneğin, çekim yaptığı zamanlar, stüdyoya kimselerin girmesine izin vermiyordur (Metin Akçakın, kişisel iletişim, 20 Mayıs 2000). Çektiği eşsiz portre fotoğraflarıyla tanınan Osman Darcan'ın gösterdiği başarıda, stüdyoda yarattığı o dingin atmosferin katkısı büyük olsa gerek. Üstün bir derinlikle donattığı sanatçı portrelerinde, tüm dikkati kendine çeken bakışlar, taşıdıkları anlam yoğunluğuyla izleyende güçlü bir etki bırakmaktadır. Güzelliğin, ince bir duyarlılıkla kurgulandığı bu fotoğraflar, dönemin sinema ve tiyatro dergilerinden Oyun Dünyası'nın kapaklarında da yer almıştır (Darcan, 1957).

Agfa'dan Gelen Ödül

Osman Darcan'ın uluslararası alanda adını duyuran diğer bir olay, çalışmalarında malzeme olarak ürünlerini tercih ettiği Agfa firması tarafından, Agfa fotoğraf kâğıt ve film-

Şekil 10. Soprano Saadet İkesus Alp, Carmen kostümüyle, Foto Osman Darcan.

Kaynak: Gülseren Mungan Yavuztürk Arşivi

lerini en iyi kullanan fotoğrafçı seçilmesidir. Bu başarısı nedeniyle söz konusu firmanın yayınladığı uluslararası tanıtım katalogunda yer alması, yurt dışında bir kez daha dikkatleri çekmesini sağlar (Metin Akçakın, kişisel iletişim, 20 Mayıs 2000).

Fotoğrafçılık mesleğinin, usta-çırak ilişkisi içinde kuşaktan kuşağa aktarılan bilgi ve deneyimlerle edinilip geliştirildiği yıllarda, Osman Darcan atölyesi, mesleğe atılmak isteyen gençler için, bir okul niteliğindedir. Örneğin, 1947'de henüz on altı yaşında bir delikanlıyken çalışmaya başladığı Foto Osman Darcan Atölyesi'nde yetişen tanınmış fotoğrafçı Vedat Gürses, ustasının izinden giderek

çektığı sanatçı portrelerinden oluşan bir kitap yayınlamıştır (Gürses, 1993, s. 3).

Halkevleri Fotoğraf Müsabakası'ndaki Başarısı

Ertuğrul Şevket'in, 30'lu 40'lu yıllar Ankara'sının sosyal yaşamından sayfalar sunan 7 Gün dergisindeki yazılarını, anlatılanlara görünürlük katan başkent fotoğraflarıyla tamamlayan Foto Darcan, (Şevket, 1939, ss. 14-16) fotoğraf yarışmalarına da katılmıştır. 1945'te, Halkevleri Fotoğraf Müsabakası'na gönderdiği *Eğirdir Gölü* fotoğrafı, jüri tarafından dikkate değer bulunmuştur. Söz konusu fotoğraf hakkında, o günlerde Profesyonelin ve Amatörün Foto Dergisi'nde yayınlanan yorum, övgüler içeriyordur: "Kusursuz denilebilecek parlaklıkları, plan farkları ve kompozisyonuyla bu resim, bir yurt köşesini ne güzel canlandırmaktadır. Uzaktaki duman, gökteki hafif, beyaz bulutlar ve sudaki sakin akisler, bir öğleden sonrayı çok mükemmel şekilde yaşatmaktadır" (Bu Yılın..., 1945, s. 12).

Sonuç

Tiyatro, opera ve balemizin Cumhuriyet aydınlığında ulaştığı üstün başarıyı, estetik değerlerle donattığı fotoğraf karelerinde özenle belgeleyerek başkentin kültür ve sanat tarihini içeren ölümsüz kayıtlar bırakan Osman Darcan, 24 Temmuz 1963 günü geçirdiği bir kalp krizi sonucu, elli dört yaşında yaşamını yitirir. Sanatçının ölümünden sonra, Köklü Han'daki *Modern Foto Stüdyosu*'nu, babasının yanına gidip gelirken mesleği öğrenmiş olan küçük oğlu Mete Darcan yönetecektir. Bir-bir buçuk yıl kadar devam eden bu süreç, üniversite tahsili için İsviçre'ye giden Mete Bey'in Ankara'dan ayrılmasıyla sona erer (Kavas, 2015, ss. 42-43).

Bir süre kapalı kalan Darcan Fotoğraf Stüdyosu'nun içindeki tüm film arşivi, çeşitli fotoğraf malzemesi ve birkaç eşya, 1 Haziran 1965'te, Ankara fotoğrafçılarından Mustafa Subutay tarafından satın alınır. (Kavas, 2015, ss. 279-280) Subutay'ın devraldığı tarihi arşivi koruyup korumadığı sorusu ise, elimizde konuya ilişkin bir bilgi bulunmadığından şimdilik yanıtız kalmaktadır.

Görüntülediği sanatçıların belleklerinde, "mesleğini çok seven titiz bir fotoğrafçı" olarak yaşayan (Tanır, 2001, s. 128) Foto Osman, Ankara fotoğrafhaneleri tarihine değer katmış kıymetli bir sanatçı olarak unutulmazlığını sürdürecektir.

Kaynakça

- Ak, S. A. (2001). *Erken Cumhuriyet Dönemi Türk fotoğrafı 1923-1960*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Ankara Telefon Rehberi*. (1950). Ankara: PTT.
- Ankara'da Çekilen İlk Türk filmi "Kaderin Mahkûmları". (1953). *Yıldız*, 37, 8.
- Annuaire Oriental*. (1910). Constantinople: Typo - Lithographie J. Pallamary.
- Annuaire Oriental*. (1921). Constantinople: Imprimerie de l'Annuaire Oriental.
- Ay, L. (1959). Bregenz Festivali'nden notlar. *Devlet Tiyatrosu, Yeni Seri* 7, 40-47.
- Bu yılın Halkevleri foto müsabakası ve muhtelif foto kritikleri. (1945). *Profesyonelin ve Amatörün Foto Dergisi*, 1, 12.
- Darcan O. Yıldırım Önal portresi [Kapak fotoğrafı]. (1957, 28 Aralık). *Oyun Dünyası*, 10.
- Filmler: Kaderin Mahkûmları. (1953, 3 Aralık). *Ulus*, s. 6.
- Foto Osman Darcan Modern Foto Stüdyosu. [Firmanın antetli zarfı]. Gülseren Mungan Yavuztürk Arşivi, Ankara.
- Foto Osman Darcan. (1942, 15 Senteşrin [Kasım]). *Radio*, 12, 14.
- Gökçer, C. (1963). Osman Darcan'ın Ardından... *Devlet Tiyatrosu*, 21, 1.
- Günel, S. (1953). *Sanatkârlar dünyası*. Zonguldak: Yaylıy.
- Gürses, V. (1993) *Cumhuriyet'in 70. yılında Vedat Gürses'in objektifinden sanatçılar*. Ankara: Kültür Bakanlığı.
- Gürün, D. (2015). *Tiyatro benim hayatım-Yıldız Kenter'in hayat hikayesi*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Haftanın yerli filmleri. (1954, 6 Mart). *Yıldız*, 63, 3.
- Hilal Fotoğrafhanesi... [İlan]. (1921, 4 Kanunuevvel [Aralık]), *Hakimiyeti Milliye*, s. 2.
- Kavas, U. (2015). *Bir Fotoğraf ustasının yaşam öyküsü. Osman Darcan 1909-1963*. Ankara.
- Koç V. (1973). *Hayat hikâyem*. İstanbul: Otokoç.
- M. B. (1953, 22 Kasım). Devlet Tiyatrosu Sanatkârlarının İşbirliği ile Ankara'da Çevrilen Türk Film. *Ulus*, s. 6.
- Şevket, E. (1939). Çubuk Barajı. *Yedigün*, 329, 14-16.
- Tanır, M. (2001). *Tiyatronun cadısı*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Yavuztürk G. M. (2004). Ankara'nın eski fotoğrafhaneleri. *Koleksiyonlarda Ankara Sergisi 15-25 Haziran 2004 Katalog* içinde (ss. 61-64). Ankara: Koleksiyon Kulüp Ankara Grubu.
- Zafer Fotoğrafhanesine Geliniz... [İlan]. (1921, 12 Temmuz). *Hakimiyet-i Milliye*, s. 2.

VEKAM YAYINLARI 2015

Yeni

19. Yüzyıldan 20. Yüzyıla Osmanlı İmparatorluğu: Mücadele Koleksiyoncuların Seçkisi

Yayına hazırlayanlar:
Mehtap Türkyılmaz, A. Beril Kırıcı

Sivil Mimari Bellek 1930-1980

Korumada Sivil Mimarlık

Çalıştay Notları

VEKAM Yayınları Araştırma Dizisi I

Müzelerde Bilgi Yönetimi

Alev Ayaokur

VEKAM Yayınları Araştırma Dizisi II

Avrupa Arşivlerinde Osmanlı İmparatorluğu

Editörler: Yonca Köksal, Mehmet Polatel

Baskıya hazırlanan

Sempozyum Bildirileri

Orta Çağ'da Anadolu'da Kültürel Karşılaşmalar: Gürcü Krallığı ve Gürcü Sanatı

Ankaralı Bulmacalar

Savaş Sönmez

Kültür Mekân: Gazi Orman Çiftliği, Ankara

Duygu Kaçar